

Uppror för 50 år sedan

Text & foto Eva Björklund

Bakgrunden, historien fram till 1959 är i många stycken densamma som Kubas: spansk koloni, slavar från Afrika, nationell befrielsekamp. Sedan följde för båda samma slags USA-ockupation och diktatur. Men 1959 gick de motsatta vägar.

Dominikanska republikens USA-insatta diktator hette Trujillo. Han tog makten 1930, ett par år före Kubas Batista. På 50-talet tävlade de om förstaplatsen i misshandel, tortyr och mord på oppositionella.

Inspirerade av Kuba försökte en grupp revolutionärer inleda väpnad kamp i Dominikanska republiken med en landstigning 14 juni 1959. Den misslyckades totalt, precis som Granmas 1956. Så gott som alla deltagare mördades. Men där upphör likheterna. De överlevande grundade 14 juni-rörelsen. De mötte ett om möjligt hårdnande förtryck. Men trots omfattande mord och tortyr växte proteströrelsen och läget blev ohållbart för Trujilloregimen.

Så som det brukar gå till - än idag

USA insåg att de måste offra sin trogna vasall Trujillo för att undvika ett uppror som kunde leda till ett nytt Kuba. I samråd med delar av Trujillos maktapparat beslöt de att mörda honom 30 maj 1961. USA handgångne man, Trujillos vicepresident Joaquín Balaguer, fick ledningen för en ”övergångsregering”.

President- och parlamentsval utlystes till 20 december 1962. Men fel kandidat vann. Dominikanska revolutionära partiet, PRD som med Juan Bosch i ledningen organiserat motståndet, fick 64 procent av rösterna. Efter bara 7 månader störtades han av en USA-stödd militärkupp.

Bosch tvingades i landsflykt. Det folkliga missnöjet jäste och i början av april 1965 genomförde fosterländska militärer en resning som återinsatte Bosch med stöd av ett folkligt uppror under överste Francisco Caamaño's ledning. Det USA-kontrollerade flygvapnet och marinen gick till motattack. Det blev starten på ett kortvarigt ”inbördeskrig”. Redan i slutet av april stod upprorsstyrkorna en hårsman från segern. Då, den 28e april, invaderade USA med 48 000 marinsoldater.

Det tog ändå 4 månader för USA att tvinga det folkliga motståndet att acceptera ett slags fredsavtal innehållande nya val. De ägde rum 1966. USAs kandidat, fortfarande Balaguer, vann genom omfattande valfusk och höll sig kvar till 1978 med blodigt förtryck. De rika blev rikare och de fattiga ännu fattigare.

Nyliberalt tvåpartivalde

PRD van valet 1978, men då var partiet inte längre revolutionärt utan ”reformerat” för att passa grannen i norr. Den ekonomiska krisen förvärrades och Balaguer vann igen 1986. Och krisen fördjupades, liksom de ekonomiska klyftorna. 1996 valdes nuvarande presidenten Leonel

Den 7 augusti höll Alianza País ett stort upptaktsmöte i Santo Domingo för sin presidentkandidat Guillermo Moreno med allt från välklädd medelklass till ungdomliga rappare.

Fernández till president för PL, Befrielsepartiet, och med ett korrekt nyliberalt program för utförsäljning av landet.

Den globala ekonomiska krisen slår hårt, fattigdom, arbetslöshet och flykt från landsbygden – och från landet – ökar. Jordbruket och livsmedelsförsörjningen är utkonkurrerade av ”frihandeln” och livsmedelsimporten från framför allt USA.

Av en befolkning på ca 10 miljoner lägger en rikaste tiondelen beslag på 40 procent av inkomsterna. Andelen fattiga uppgår till över 40 procent och bor i slumområden kring städerna, utan vatten och elektricitet. Landet ligger på 80e plats i FNs levnadsnivåindex (Kuba på 51a). Arbetslösheten uppgår till ca 18 %, och drabbar särskilt de unga. Narkomaffia, rättslöshet, korruption har lett till en av de högsta mordfrekvenserna i världen.

Politiken domineras helt av de två stora tvillingpartierna PL (”liberalt”) och PRD (”revolutionärt demokratiskt”). Vänstern har under årtionden varit hårt trängd och splittrad i många små grupper.

För några år sedan bildades en enhetsfront – Revolutionens styrka, FR - av flera småpartier: Kommunistpartiet (PCD), Frihetsrörelsen 12 januari (ML-12), Folkliga motstånds- och befrielsestyrkan (FRLP), Revolutionära 21-juli-styrkan (FR-21) med flera. FR stöder i sin tur en bredare center-vänsterkoalition, Alianza País, som bildades 2008 för att delta i kommande president- och parlamentsval. De siktar på en hederlig regering, trygghet och rättsäkerhet, sociala reformer, hållbar utveckling.

De kämpar mot ett monster med oändliga resurser som helt dominerar massmedia och dessutom köper röster med gåvor, pengar och löften av olika slag. Tvillingpartierna har lokal kontroll över röstningen så de kan utkräva ansvar. Vänstern anser sig inte ha någon chans, men har samlat sig för att till att etablera sig som en kraft att bygga vidare på, att skapa hopp och kräva förändring.

Det folkliga priset för USAs kontrollbehov blev högt och långvarigt.